

Openbare belastingrechtspraak?

Zou u nog gerust gaan slapen indien wereldwijd (de samenstelling van) uw inkomen en vermogen bekend is? Zou u dan niet vrezen voor onguur volk op uw stoep op elk tijdstip van de dag, of erger nog: 's-nachts rammelend aan het raam van uw slaapkamer of de keukendeur? Mij dunkt van wel. Zou de goegemeente niet op een andere wijze tegen u aankijken en over u praten indien zij op de hoogte zou zijn van de finesses van uw financiële huishouding?

Het behoeft naar mijn idee dan ook geen nadere toelichting dat het bekend maken of worden van gegevens over uw belastingaangiften diep ingrijpt in uw persoonlijke levenssfeer. Daardoor zou een ernstige inbreuk worden gemaakt op het (grond)recht op eerbiediging van die persoonlijke levenssfeer. Deze inbreuk valt alleen te dulden indien daar een goede rechtvaardiging voor bestaat. De vraag rijst dan of die rechtvaardiging zou kunnen bestaan uit het belang bij openbare belastingrechtspraak, welk belang dan kennelijk moet prevaleren boven het belang bij eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Bij de beantwoording van deze vraag moet de functie van de openbaarheid van rechtspraak in ogenschouw worden genomen. De bedoeling van openbare rechtspraak is om het rechterlijke optreden inzichtelijk en controleerbaar te maken. Op vrijwel geen ander rechtsgebied dan het belastingrecht verschijnen echter zoveel verschillende publicaties waarin de, geanonimiseerde, belastingrechtspraak wordt besproken, becommentarieerd en bekritiseerd. Dat maakt de belastingrechtspraak juist bij uitstek grondig en zorgvuldig gecontroleerd en inzichtelijk.

Zou het een inhoudelijk verschil maken indien de belastinguitspraken niet meer geanonimiseerd zouden worden gepubliceerd en terechtzittingen voor het publiek toegankelijk zouden zijn? In de praktijk komt nooit publiek op dagen om het openbare deel van de terechtzitting in belastingprocedures, als het gaat over een bestuurlijke boete, bij te wonen. De interesse van het publiek richt zich kennelijk niet op de terechtzitting zelf, maar veeleer op de uitkomst van een belastingprocedure, de uitspraak. Heeft een niet geanonimiseerde belastinguitspraak dan meer betekenis? Is het van belang om te weten dat juist mevrouw Grietje Flipsen lid is van een golfvereniging en de kosten van haar lidmaatschap in aftrek kunnen komen op haar inkomen? Lijkt me niet. Daarom dient de openbaarheid van belastingrechtspraak geen enkel doel.

Van de introductie daarvan zou dan ook moeten worden afgezien. Daarvoor bestaat overigens nog een goede reden. De openbaarheid van belastingrechtspraak zal als consequentie hebben dat een belastingplichtige zich wel twee keer achter de oren krabt, voordat hij over een geschil met de Belastingdienst naar de rechter stapt. Zoals gezegd, zal hij immers niet willen dat zijn financiële hebben en houden op straat komt te liggen. Het openbaar maken van de belastingrechtspraak belemmert dan ook de toegang tot de rechter, althans zal daarvoor een flinke drempel opwerpen. Het gevolg daarvan zal zijn dat de rechter minder of geen controle uitoefent op de handelwijze van de Belastingdienst. Het spreekt voor zich dat dit niemand als muziek in de oren zal klinken. De beslotenheid van de belastingrechtspraak waarborgt dan ook niet alleen de persoonlijke levenssfeer, maar ook de toegang tot de belastingrechter. Het lijkt mij dat deze waarborgen moeten worden gekoesterd en daar geen afbreuk aan moet worden gedaan.

Mike Castelijm